

Prohászka Ottokár hitéleti és szellemi öröksége

Frenyó Zoltán laudációja, elhangzott a Magyar Örökség-díj átadásán, 2009. december 19-én.

Szellemi örökségre főként akkor gondol az ember, amikor megcsappannak vagy eltömődnek azok az életadó források, amelyek a jelent táplálják. Szükségét érezzük ilyenkor, hogy erőt

merítsünk eleink szelleméből, akik maradandó értékek hirdetésének s egy emberibb élet kialakításának szentelték pályájukat. Ilyen alakja a magyar örökségnek Prohászka Ottokár, akinek munkásságára mint élő vizek forrásának közvetítőjére tekinthetünk.

Prohászka Ottokárt, Székesfehérvár püspökét tisztelői régóta Magyarország apostolának és tanítómesterének nevezik. A XIX. század végén, egy bágyadt és dekadens korban emelte fel a szavát azért, hogy a fizikai nyomorúságból és az erkölcsi züllésből népét felemelje. Évtizedeket át hallatlan energiával folytatott hitéleti és szociális tevékenységével új irányt szabott a keresztény gondolkodásnak és az emberi politikának.

Prohászka Ottokár szerteágazó alkotó működése hallatlanul gazdag lelki életéből táplálkozott. Ebből fakadtak mindazok az eredmények, amelyek a kortársakat és az utókort bámulattal töltötték el. Egyszerre volt teológus és filozófus, püspök és lelkipásztor, szociális apostol, közéleti ember, politikus, képviselő, tanár, karizmatikus szónok, író, szerkesztő, újságíró és misztikus, aki egész tevékenységét Magyarország lelki és erkölcsi újjászületésének szolgálatába állította.

Hitéleti és szociális működése számtalan területet ölel fel. Megreformálta a papképzést, országszerte lelkigyakorlatokat és hitszónoklatokat tartott egész életében. Nevezetessékké váltak rendszeres úgynevezett konferencia-beszédei éppúgy, mint a Katolikus Nagygyűléseken elmondott beszédei, amelyeknek ünnepelt szónoka volt. Ott volt a Regnum Marianum megalapításánál, amelynek szellemi vezére lett, s amely felmérhetetlen hatást gyakorolt a magyar társadalom későbbi történetére, s ott volt a magyar cserkészmozgalom kezdeteinél is. Püspöki körlevelei, a kor fontos dokumentumai, iránymutató megnyilvánulások voltak.

XIII. Leó pápa szellemét hozta hazánkba, akinek magyarra fordította és kiadta korszakos körlevelét, a Rerum Novarum kezdetű enciklikát, amely élesen és sürgetően vetette fel a munkáskérdést mint a kor botrányát. Prohászka Ottokár a századelőn kibontakozó keresztényszocialista mozgalom egyik vezéralakjává és a rá oly jellemző gyakorlati kereszténység szószólójává vált.

Prohászka szellemiségéből született meg a Szociális Missziótársulat, a katolikus szociális munka szervezete, amely családgondozással, gyermekvédelemmel, kórház-, fogház- és gyármisszióval, ifjúsági és asszonyszövetségek szervezésével, szeretetotthonok, árvaházak, népkonyhák, napközi otthonok és gazdasszonyképzők működtetésével foglalkozott, s amely így egész Európában egyedülálló jelenség volt.

A nagy háborúban e szervezet keretén belül létesült a csobánkai hadiárvaház. Szintén a háború folyamán Prohászka Ottokár örökbérletre irányuló földreform-javaslatával állt elő. Az ettől eltérő későbbi törvény alapján maga parcelláztatta föl püspöki birtokainak egy részét. Még 1906-ban Tulipán néven mozgalmat indított a magyar ipar védelmére, a nemzeti munka becsületére.

1912-ben, harminc éves írói jubileumán Prohászkát a Kisfaludy Társaság nevében Négyessy László, a stilisztika nagynevű professzora köszöntötte, aki méltán emelte ki erényei közül működésének általános „energetikai” hatását szellemi életünkre. Prohászkát már életében sokan szentként tisztelték, 1927-ben bekövetkezett halálát pedig az egész ország meggyászolta.

Amikor most a magyar örökség jeles tagjaként idézzük fel Prohászka Ottokár alakját, bizakodva gondolunk arra, hogy gazdag irodalmi hagyatéka éppúgy, mint nemzedékeken átívelő eleven szelleme segítségünkre lesz egy emberhez méltóbb magyar kultúra és élet kialakításában.

Dr. Frenyó Zoltán

Magyar Kurír

© Híreink „Magyar Kurír” forrásmegjelöléssel szabadon felhasználhatók.

Könyvei

A diadalmas világnézet, Esztergom, 1903.
Modern katolicizmus, 1907.
Az intellectualismus túlhajtásai, 1910.
A túlvilág tornácaiban novemberhavi elmélkedések, 1913.
A pünkösdi lélek elmélkedések, 1914.
A Jordán partjától Táborhegyig elmélkedések, 1915.
Gloria in excelsis elmélkedések, 1915.
A Táborhegytől Bethániáig elmélkedések, 1915.
A szép szeretet anyja elmélkedések, 1915.
Rorate coeli! ádventi elmélkedések, 1915.
Bethániától a Golgotáig elmélkedések, 1915.
A keresztfá alatt elmélkedések, 1916.
A feltámadott nyomaiban elmélkedések, 1916.
Kultúra és terror, 1918.
Élő vizek forrása elmélkedések Jézus szentséges szívéről, 1927.
Prohászka Ottokár missziós körlevelei (Szerk.: Farkas Edith), 1927.
Szentlélek hárfája Prohászka imakönyv, 1927.
Korunk lelke, 1928.
Isten és a világ missziós levelek, 1928.
Világosság a sötétségben pásztorlevelek, 1928.
Magasságok felé, 1928.
Utak és állomások útirajzok és -naplók, 1928.
Hit és ész hitvédelmi dolgozatok, 1928.
Az elme útjain bölcséleti dolgozatok, 1928.
Ünnepnapok emlékezések, 1928.
Élet igéi beszédek, 1928-1929.
Az igazság napszámában, 1929.
Az Úr házáért, 1929.

Új elmélkedések, 1929.

Sion hegyén, 1929.

Iránytű, 1929.

Soliloquia (Napló), 1929.

Élet kenyere az Oltáriszentség imádása, 1930.

Prohászka Ottokár emléktábla a Máriaremetei templom falán

